

Innspill etter informasjonsmøte 1 – Fremtidens oppvekststruktur

Det ble i informasjonsmøtet 27. august tatt opp at også private skoler og barnehager burde få muligheten til å medvirke i prosessen ettersom at kommunal struktur vil kunne påvirke også oss. Spørsmål om skolestruktur og eventuelle kretsgrenser vil i stor grad berøre foreldre og barn i vårt nærmiljø, og vi er glade for å bli inkludert i prosessen.

Vår barneskole er lokalisert midt i Grønfjelldalen, og er godkjent for 35 elever. Disse plassene er fylt opp. 60 % av elevmassen vår kommer fra nærmiljøet, og ville naturlig sognet til Grønfjelldal skolekrets. De resterende 40% er barn fra ulike deler av Rana, som av forskjellige grunner ønsker et annerledes skoletilbud enn det den offentlige nærskolen kan gi dem.

I 2024 feirer vi 10-årsjubileum, og vi er enormt stolte over hva vi har klart å skape. Selv om «vår» skolekamp ble satt et endelig punktum for i 2014, lever vi ikke i et vakum, og vi påvirkes selvsagt av det som foregår ellers i kommunen. Vi sender våre håpefulle videre inn i et kommunalt løp – vanligvis til Storforshei barne og ungdomsskole. 7. klassingene våre er «steinklare» til å ta del i et litt større miljø, treffe nye venner og utvide sin sosiale sfære.

De kommer til en etablert og stabil ungdomsskole med flotte ansatte som tar godt rede både på det faglige og sosiale, og som fortsetter jobben med å danne fine ungdommer som etter hvert skal videre i fylkets hender – Polarsirkelen Videregående skole.

Å sende elevene videre etter 7. klasse er ikke noe vi tar lett på, til tross for at tilliten er høy, og vi har mye fint å si om vår «nær ungdomsskole». Uansett hvor mange flotte pedagoger, miljøarbeidere og assistenter som er tilsatt ved Storforshei barne og ungdomsskole kommer vi ikke unna elefanten i rommet. Ungdomsskolefløyen er i en tragisk forfatning, og på ingen måte egnet til å huse folk i noen som helst sammenheng. Vi stiller oss bak det som ble uttalt fra mennesker i ledende stillinger i kommunens eget byggdrift: «Det er bære å saner».

I vårt innspill til fremtidens oppvekststruktur legger vi til grunn at det blir bygd en ny ungdomsskole på Storforshei, og at Skonseng barneskole renoveres. Her kommer våre innspill og tanker til hvordan Rana kan etablere seg som en «oppvekst-kommune», der barna er framtiden og framtiden er lys.

Demografi, geografi, montessoripedagogikk

Vi har etter rådmannens framlegg av økonomiplan 2024/2027 fått beskjed om å «danse med demografien» og sette oss inn i den virkeligheten kommunen faktisk står i. Grønfjelldal (Nevernes-Østerdal) har ei ung og lovende befolkning, og det danses så mye at det resulterer både i tilflyttere og egenproduserte innbyggere. Vi har en snittalder på 35,9 år, og er hele 7,3 år yngre enn resten av Ranas befolkning. Vi teller 194 mennesker, ikke et eneste hus står tomt, skolen har venteliste og barnehagen er full. Vårt minisamfunn tiltrekker seg åpenbart unge mennesker – akkurat det Rana kommune trenger.

En av våre viktigste suksessfaktorer er at bygda har en liten barnehage og barneskole med høy kvalitet, dedikerte ansatte og ei engasjert foreldregruppe. Montessoripedagogikken har tatt oss med storm og vi har lært mye. Vi deler gjerne på kunnskapen og inviterer både politisk og administrativ ledelse til å lære av – og sammen med oss.

Aldersblanding

Vi har et konkret innspill til hvordan man kan spare midler og effektivisere skolen i Rana, samtidig som skolemiljøet får seg en skikkelig boost. Rett og slett et skikkelig kinderegg! Vi anbefaler dere til å se på et av de viktigste montessoriprinsippene som vi styrer etter - nemlig aldersblanding.

Små skoler gjør ofte dette ubevist da det tvinger seg fram grunnet elevtall, og kalles da fådelte skoler. Men til og med verdens største skole, som faktisk er ei montessoriskole i India, opererer med aldersblanding. Dette prinsippet er det som har størst positiv effekt på elevenes læringsprosess/utvikling og skolemiljøet. Det er et enormt ubrukt potensial som ligger i det offentlige skolesystemet, ved at man ikke utnytter den unike læringsressursen hver enkelt elev har overfor de andre elevene. Vi slutter aldri å forundre oss over hvor mye elevene lærer av hverandre. Ved å utnytte spennet og følelsene som ligger i litt ulik alder, der enkelte må strekke seg og andre må ta mer ansvar og lære bort, kommer vi i felleskap lengre og skaper et dynamisk og naturlig læringsmiljø. Man blir heller ikke så «satt» i forhold til alder, slik at variasjoner i modenhet og kunnskapsnivå innenfor ett alderstrinn ikke blir så synlig. Og det blir enklere og naturlig med individuell tilrettelegging og spesialpedagogiske tiltak.

Aldersblandig kun for økonomisk vinning er en skummel vei å gå – men hvis strategien legges for å gi et godt læringsmiljø kan økonomisk gevinst være en flott bieffekt.

Vedlikehold

Vedlikehold og ansvarsfølelse for fellesområder er viktig. I Grønfjelldal settes dette opp mot å føle eierskap og involvering. Dersom vi føler at noe er vårt, noe vi har ansvar for og mulighet til å påvirke, vil de aller fleste mennesker kjenne på en større dugnadsånd og vilje til å bidra. Dette har resultert i det vi kaller for «Vedlikeholdsuka» hos oss. Her bidrar elever, ansatte og foresatte til å ta vare på og utvikle det ytre miljøet i og utenfor skolen. Dette skaper et eieforhold og ansvarsfølelse hos oss alle. Vi merker at dette skaper et engasjement og involvering utover det som er vanlig i dagens samfunn.

En vedlikeholdsplan med tilhørende budsjetter burde være obligatorisk når kommunen investerer i nye bygg. MEN; vedlikeholdsplanen trenger ikke bare omhandle byggdrift og vaktmestertjenester – den kan også strekke seg til alle brukere av et skolebygg. Grønfjelldal Skole er storstua vår – både for kultur og idrettsarrangementer, og dermed er det enklere å engasjere innbyggere til å bidra med vedlikehold – slik at vi beholder bygget i god stand.

Vi er sikre på at kommunale skoler har andre brukere etter skoletid og i helger. Inviter inn nærmiljø/lag og foreninger til å bidra for å gi byggene litt ekstra omsorg.

Som punktet over nytter det ikke å engasjere lokalsamfunnet hvis det kun resulterer i at den kommunale pengboka strammes igjen og midlene som trengs i kommunale budsjetter blir fraværende. Et privat frivillig/ideelt engasjement skal og bør være et supplement til offentlige ansvarsområder, ikke noe å lene seg på for dekke opp budsjettsprekker og lite villighet til å satse på barn og unge.

Et verdivalg

På informasjonsmøtet 27. august ble det lagt fram en strategi for kartlegging av skole Rana, for å lande en strukturdebatt. Det merkelige i dette bildet, er ingen av innleiderne tok for seg «problemstillingene» rundt at Rana er en av landets største kommuner. En stor kommune i areal vil ha andre utfordringer, og må ta andre verdivalg enn små kommuner. Og ja, dette koster. Ønsker politikere og administrasjonen at det skal bo folk i hele Rana kommune? Skal vi fortsette å utnytte arealet vi har til rådighet, eller skal vi nøye oss med Mo sentrum? Dette er verdivalg som bør ligge i bunnen i en slik kartlegging. Dersom svaret er at hele kommunen skal tas i bruk, må vi tilrettelegge for at dette skal kunne skje. Det betyr infrastruktur som legger til rette for fullverdige liv også i bygde-Rana. Vi savner ei helhetstenkning og noen beviste verdivalg rundt dette, som igjen følges opp med handling. Slik det har vært fram til nå, har utkantene måtte vente på oppgradering, mens «byskolene» har fått oppgradering.

Å kaste millioner etter konsultentselskaper for å kartlegge hvilke bygg som er driveverdige på dette tidspunktet føles egentlig fullstendig meningsløst, da hele Rana vet hvilke bygg som må renoveres: Det er de som gjenstår, og som er satt på vent/trenert fra administrativ og politisk ledelse i Rana kommune.

Det er et verdivalg å satse på barn og unge. Det er et verdivalg å satse på hele kommunen. Vi har virkelig satset i Grønfjelldalen, og resultatene snakker for seg selv. De sier oss at mange mennesker setter gode oppvekstvilkår svært høyt.